

===== Tanrı'nın Kalıntısı =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Date: 12714

Meşhur Dilbert'in <<http://dilbert.com>>___ çizeri Scott Adams'ın, /God's Debris <<http://nonscape.com/godsdebris.pdf>>___/ isminde bir kitabı elime geçti. *Debris* enkaz demek ama *Tanrı'nın Kalıntısı* diye tercüme etmek daha uygun olabilir. *Avatar* isimli yaşlı bir adamla, ona paket getiren bir kargocu arasındaki diyalogu konu ediniyor. Çok *helecanlı* sayılmaz ama eğer metni kendisinden takip etmek niyetindeyseniz, merakınızı kaçırarak ayrıntılar olabilir burada.

Tanrı, dinler, bilim, ihtimaller üzerine bir diyalog. *Kâdir-i Mutlak bir tanrının yapacağı tek şey, kendini yok etmektir* şeklinde bir fikre dayanıyor. Kainatın *Tanrı'nın Kalıntısı* olduğunu, madde (veyahut enerji) ve *olasılık* dediğimiz iki kavramın *kendini yok eden Tanrı'dan kalanlar* olduğunu ve kainatın maksudunun kendini yok etmiş Tanrı'yı yeniden inşa etmek olduğunu söylüyor.

Kitapta üzerinde pek durmasa da, aklıma şöyle bir şey geldi: Aynı anda 600 zar atıldığını düşünün. Bu olayların hepsi tek başına diğerinden *bağımsız*, yani, herhangi bir zarın kaç geleceğine kimse karar vermiyor. Ancak bunları bir araya getirdiğimizde, hepsinde bir *desen* buluyoruz. Her sayı yaklaşık 100 defa görünüyor.

O zaman burada, *mutlak* bir bağımsızlıktan söz edemeyiz. Evet, bu zarların hepsinin 1 gelme ihtimali de var, ancak gelmiyorlar. Dünya böyle yürümüyor. Gördüğümüz kadarıyla, *bir şey*, aynı anda atılan zarların hepsinde birden bir desen ortaya çıkarıyor. Kitap bu deseni ortaya çıkaran kudrete *olasılık* demiş.

Biz de buna benzer bir desenin içinde yaşıyoruz. Atom altı mertebesinde, her an zar atılıyor ve bu zarlar *bir desen icabınca* dağılıyor. Bu desene de *madde* diyoruz ve içinde yaşadığımız kainat bu zarların oluşturduğu bir desen. Bir elektronun nerede bulunduğu belirsiz ama milyarlarca elektronun nasıl hareket edeceği belli. Bir zarın kaç geleceği belirsiz ama milyarlarca zarın nasıl bir desen oluşturacağı belli.

Hayatı oluşturan unsurların kompleksleşme temayülü göstermesi, unsurların bir araya gelip, daha kompleks organizmalar oluşturmaları, makinelerin bizi kullanıp *evrimleşmesi* ve nihayetinde dünyayı ele geçirecek olmaları. Kitapta yer alan bir analogi var: Dünyadaki tüm organik moleküller ortadan kalksa, bir milyon yıl sonra uzaylılar gelip, dünyadaki tencere, tava, tabak, bardak vs. için bir teori geliştirse, bu bugünkü biyolojiye benzer diyor. Uzaylılar bu araçların aralarında benzerliklerden bir taksonomi oluşturur ve *evrimlerin* nasıl geliştiğini takip edebilir. En erken *yaşam formları* çömlerlerken, daha kompleks seramiklere kadar bir *yaşam ağacı* çizmek mümkün.

Bu doğru. Zamanında *gözün görmek için gözlüğe ihtiyacı varsa, gözlüğün de görmek için göze ihtiyacı vardır* mealli şeyler yazmama sebep olmuştu. İnsan evlatları, kullandıkları araçların da, kendileri sayesinde *hayat bulduğunu* unutuyorlar. Onlara *biz* hayat vermiş oluyoruz güya, ancak onlarsız yaşamamız imkansız olduğuna göre, müşterek hayatı paylaştığımızı düşünmek daha doğru.

Bilimin, bilinmeyenlere dair araştırması sırasında boşlukları *yeni kelimelerle* doldurduğunu, bunların belli gerçeklere tekabül etmediğini ancak bilimcilerin pek çoğu tarafından gerçeğin kendisi olarak görüldüğünü anlatıyor.

Kitabı bitirdiğimde, *hah bu* dediğim pek bir şey olmadı ancak kitabı okurken aklıma gelen resimlerden biri şu: Bir avuç buğdayı kuşlara atsam ve bunlar çok bilgili, akıllı, alim kuşlar olsa ancak elimi görmeseler, buğdayın dağılımdan çeşitli anlamlar çıkaracak ve bunun *kanunlarını* bulacaklardır. Kime ne kadar düşeceğinin ihtimal hesabını yapmaları da mümkün. Eğer her saat başı bir avuç buğday atıyorsam, bunların nereye daha çok düştüğünü de açıklayacaklardır.

Bilimin hali buna benziyor. Kainatın nasıl çalıştığını, hangi durumdan hangi duruma ne ihtimalle geçildiğini, diyelim bir ilaç alırsam yüzde kaç ihtimalle başımın ağrısının iyileşeceğini veyahut arabayı hız sınırının üstünde kullanırsam, kaza ihtimalimin ne kadar arttığını biliyoruz. Bilim tüm bu ihtimal hesaplarını doğru yapabilmenin adı zaten.

Ancak buğday konusunda, bu kuralların nasıl burada olduğu, buğdayın nereden geldiği hakkında bir fikrimiz yok. Neden ihtimaller var ve ihtimal hesapları nasıl çalışıyor? Nasıl matematiksel olarak tutarlı bir dünyada yaşıyoruz? Bugünkü ihtimallerle, yarınki ihtimaller nasıl oluyor da birbirine uyumlu oluyor? Neden 6000 zarı attığımda, bunlar birbirinden haberdar olmadıkları halde, haberdar-mış gibi yapabiliyor?

Bu ihtimaller dünyasını *veri* kabul ediyorlar. Sonra bu ihtimaller tutarlı olduğu için, *her şeyin açıklandığını ve Tanrı'ya yer olmadığını* söyleyip, işin içinden çıkıyorlar. Burası da ilginç. Kuşların buğdayın dağılımının *tutarlı* olmasına bakıp, *ele ihtiyacımız yok* demesine benziyor bu.

Bilimin tutarlı olması, çünkü kainatın tutarlı olması, nasıl oluyor da, onun ötesindekini inkara sebep olabiliyor?